

PA PĒDĀM ARISTOTEELIM



LATVIJAS UNIVERSITĀTES MUZEJA VIRTUĀLĀ IZSTĀDE

Jauno studentu svētki jeb Aristoteļa svētki ir tradīcija, kas sākusies tālajā 1966. gadā. Par šīs idejas tālākvirzītājiem kļuva divi cilvēki – vēsturnieks un zinātņu prorektors Alberts Varoslavāns un jaunizveidotās Ķīmijas fakultātes dekāns Gunārs Slaidiņš.

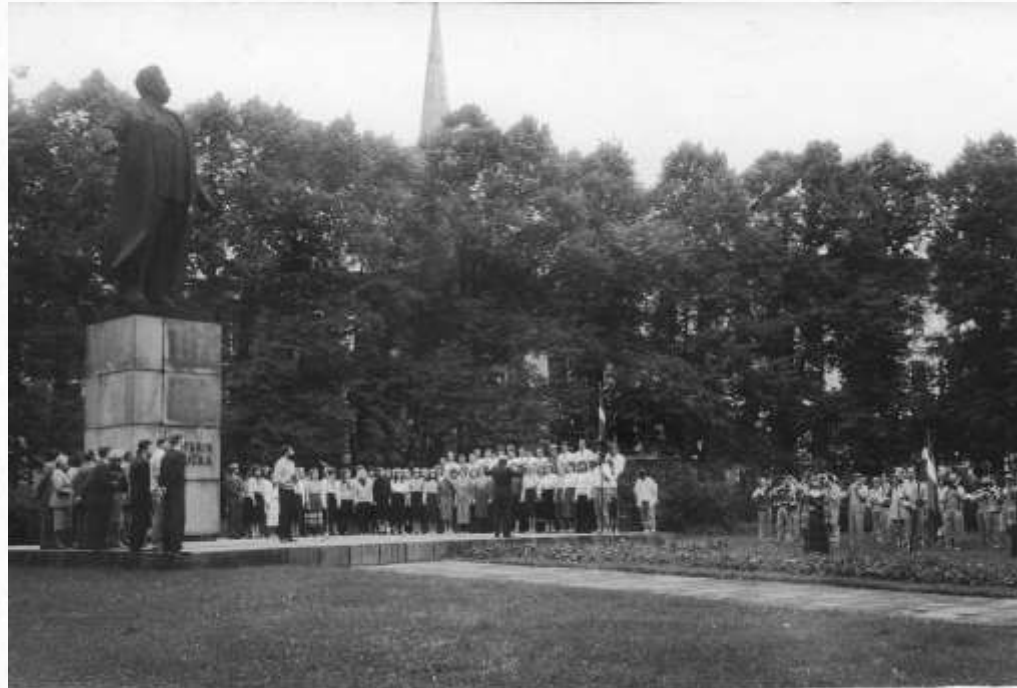


Attēlos: jaunus studentus svētkos sveic vēsturnieks Alberts Varoslavāns; tornītis radiomājā Doma laukumā, no kura runā Aristotelis. 1968. gads.



Protams, no idejas līdz tās realizēšanai bija ejams tāls ceļš - lai gan šo svētku ideju bija apstiprinājusi Universitātes Domes, bija vajadzīga arī Centrālkomitejas atļauja. No sākuma šī ideja par jauno studentu svētkiem tika aplūkota ar šaubām - sākot ar lāpu gājienu, kas tik ļoti atgādinātu "fašistiskās Vācijas" lāpu gājienu, beidzot ar pašu svētku nosaukumu - Aristotelis.

Attēlā: Aristotelis sveic jaunus studentus Doma laukumā. 1968. gads.



Izskatot dažādus piedāvājumus, Alberts Varlavāns beigās nosliecies uz Aristoteļa vārdu pavisam vienkārša iemesla dēļ - Senās Grieķijas filozofs apvienojis sevī visas zināšanas, līdzīgi kā Latvijas Universitāte sevī apvieno dažādu jomu programmas. Beigu beigās vara piekritusi visiem nosacījumiem, lai svētki notiktu. Attēlos – studenti noliek ziedus pie Pētera Stučkas pieminekļa. Ziedu nolikšana un pulcēšanās pie pieminekļa bija daļa no studentu lāpu gājiena. 1968. gads.



Tomēr vēl 1970. gados ir bijusi vēlme Aristoteļa svētkus pārsaukt akadēmiķa Mihaila Lomonosova vārdā. Taču Alberts Varoslavāns esot iebildis, teikdams, ka Lomonosovs apgērba ziņā ļoti līdzinoties vācu pilskungiem. Šie iebildumi bijuši pietiekami spēcīgi, lai svētkiem atstātu sākotnējo nosaukumu.

Attēlā: tradicionālais lāpu gājiens jauno studentu svētkos.

Aristoteļa svētku nozīme bija divējāda - LU pirmo kursu studentu iesaistīšana gan Universitātes aprītē, gan arī Rīgas dzīvē, jo studenti bija sabraukuši no malu malām, bet studiju laikā viņi bija pilntiesīgi Rīgas iedzīvotāji, kam bija jāiekļaujas pilsētas dzīvē. Svētki parasti tika rīkoti svētdienā pirms pirmās mācību dienas, un jau nākamajā dienā pirmkursnieks kā pilntiesīgs students saņēma savu studenta apliecību.

Attēlā: Fizikas un Matemātikas fakultāte un Svešvalodu fakultāte gājiena laikā.





Attēlos: Latvijas Universitātes fakultātes studentu gājiņā Aristoteļa svētkos.



Svētku norises vieta vienmēr bijusi viena un tā pati - Doma laukums. Protams, padomju laikos bija jāpulcējās un jānoliek ziedi pie Pētera Stučkas pieminekļa, kura vārdā Universitāte bija nosaukta. Pēc tam sekoja lāpu gājiens līdz pat Alma Mater, kas gan mūsdienās ir krietni saīsināts. Svētku dalībniekiem līdz Universitātei bija jādodas pa Merķeļa ielu, jo, ejot pa Raiņa bulvāri, garām jāiet Brīvības piemineklim; šāda rīcība bija aizliegta. Attēlos: Aristoteļi lasa zvērestu; bijušais rektors Juris Zaķis iededz lāpu Doma laukumā.

Arī norises kārtība gadu gaitā maz mainījusies - jaunus studentus uzrunā rektors, tiek nodziedāta senā studentu himna *Gaudeamus Igitur*, pēc tam tiek izsaukts Aristotelis, kas katru gadu Doma laukumā ierodas citādāk - braucot zirgu pajūgā vai antīkā *Mercedes* automašīnā. Pēc Aristoteļa ierašanās tika iededzināta Aristoteļa lāpa. Kad Aristotelis uzsāka gājieni, arī pārējie gājiena dalībnieki aizdedza savas lāpas.

Attēlos: bijušais rektors Juris Zaķis, prorektori un dekāni ierodas Doma laukumā automašīnā.



«Sākumā katra fakultāte aizdedza tikai pa vienai lāpai, jo vienkārši lāpu nebija tik daudz, vēlāk jau ķīmiķi tās sataisīja visiem studentiem. Bieži vien ķīmiķi rīkoja arī uguņošanu, kas toreiz vēl nebija ikdienišķa lieta, tādēļ visi to uztvēra ar lielu savilņojumu. Tika arī saukti fakultāšu dekāni Doma laukumā iznākt priekšā, lai jaunie studenti var iepazīt savus un citu fakultāšu dekānus. Tika taisītas dažādas atrakcijas, bet pasākumu scenāriju jau katru gadu centāmies mainīt, lai būtu interesantāk,» tā teicis emer. prof. A. Varšlavāns.

Attēlā: Ķīmijas fakultāte studentu gājiena laikā.



1980. gados Aristoteļa svētki ienesa brīvdomības garu studentos. Piemēram, 1988. gadā pirmo reizi svētkos tika nests sarkanbaltsarkanais karogs un 1991. gadā pēc neatkarības atgūšanas pirmo reizi studenti gājiena laikā gāja pie Brīvības pieminekļa nolikt ziedus. 1990. gados svētkos atsāka piedalīties studentu korporācijas, kuras gājiena laikā gāja pirmajās rindās.

Attēlos: studentu korporāciju biedri piedalās Aristoteļa svētkos.



Aristoteļa svētki studentiem galvenokārt saistās nevis ar saviesīgo daļu, bet gan ar otro – balles – daļu. Aristoteļa svētku ballēs savulaik ir spēlējis gan Pits Andersons, gan grupas «Pērkons» un «Dālderis», Ieva Akurātere. Kā dīdžeji uzstājušies arī Ainārs Mielavs un Ēriks Niedra.



Attēlos: svētki Doma laukumā – ēverģēlības kā izklaides daļa svētkos, pirms netika rīkotas balles; rekors, prorektori un dekāni un skatuves Doma laukumā.



Attēlos: jauno studentu svētku svinības – Aristoteļa zvērests; Aristotelis iebrauc Doma laukumā kariatē; Aristotelis Gundars Āboliņš ar deviņām mūzām.



Attēlos: bijušais rektors Juris Zaķis
iebrauc Doma laukumā automašīnā;
zvēresta laikā pat Universitātes vadība
krīt ceļos.



Attēlos: Aristoteļa svētki 2018. gadā – Latvijas simtgadē – Aristotelis tiek ienests Doma laukumā nestuvēs; korporācijas Latvija biedri salutē pie Brīvības pieminekļa; Latvijas Universitātes vadība un studenti pie savas *Alma Mater* .



Attēlos: rektors Indriķis Muižnieks ar prorektoriem Inu Druvieti un Valdi Segliņu un dekāniem uz Alma Mater kāpnēm; plakāts pie Latvijas Universitātes galvenās ēkas Raiņa bulvārī aicina visu augstskolu studentus uz balli.





Izstādes autori: Paula Tomsone, Sarmīte Livdāne

© Latvijas Universitātes Muzejs, 2019

<https://www.lu.lv/muzejs/>

Vizuālais materiāls – Latvijas Universitātes Muzeja vēstures kolekcija, LU fotoarhīvs

Foto: Toms Grīnbergs, LU fotoarhīvs